

AYLANMA MABLAG'LARNING TO'RT TURI VA SIZ BILISHINGIZ KERAK BO'LGAN AYLANMA MABLAG'LAR VA XARID USULLARINING ASOSLARI.

Usmonova.S.S

Jizzax Politexnika instituti

Ibragimov.Z

Jizzax Politexnika instituti 341-21TTDIT talabasi

Annotatsiya: *Aylanma mablag'lar biznesni boshqarish uchun zarurdir. Biroq, ba'zi odamlar aylanma mablag'larni qanday jalb qilish kerakligi, kerakli miqdorni qanday hisoblash kerakligi va birinchi navbatda mablag' etishmasligining sababi haqida tashvishlanishlari mumkin. Ushbu maqolada biz aylanma mablag'larning asoslarini va uni qanday jalb qilishni batafsil tushuntiramiz.*

Kalit so'zlar: *aylanma mablag'lar, aylanma koefitsiyenti, biznes operatsiyalari, foizlarni oshirish, sotish sanoati.*

Aylanma mablag'lar bo'yicha tegishli bilimlarga ega bo'lish orqali siz o'z biznesingizni yanada rivojlantirish imkoniyatiga ega bo'lasiz. Aylanma mablag'lar deganda korxonaning kundalik tadbirkorlik faoliyatini amalga oshirishi uchun zarur bo'lgan mablag'lar tushuniladi. Masalan, ishlab chiqarish sanoati xom ashyo va materiallarni sotib olish uchun, sotish sanoati esa mahsulot sotib olish uchun mablag' talab qiladi. Aylanma mablag'lar shuningdek, xodimlarning ish haqi va ofis ijarasi kabi biznes operatsiyalari uchun zarur bo'lgan xarajatlarni o'z ichiga oladi. Agar aylanma mablag'lar yetishmasa, kompaniyalar xaridlarni amalga oshira olmaydi, ish haqini to'lay olmaydi va hokazo, biznesning uzluksizligi xavf ostida qoladi. Tegishli aylanma mablag'larga ega bo'lish kompaniyalarga byudjetlarni ishlab chiqish va biznes-rejalarni bajarish imkonini beradi. Biroq, ortiqcha miqdordagi aylanma mablag'larni ta'minlash kompaniyalar uchun ham qimmatga tushishi mumkin, masalan, to'lashda foizlarni oshirish, shuning uchun aylanma mablag'larning tegishli miqdorini ta'minlash kerak.

Aylanma mablag'larning to'rtta asosiy turi mavjud.

- Oddiy aylanma mablag'lar.
- Aylanma mablag'larning ko'payishi.
- Aylanma mablag'larning kamayishi.
- Mavsumiy aylanma mablag'lar.

Kompaniyalar o'zlarining aylanma mablag'larini to'g'ri baholashlari va moliyalashtirish rejasini ishlab chiqishlari kerak.

Oddiy aylanma mablag'lar

Oddiy aylanma mablag'lar deganda biznesni yuritish uchun zarur bo'lgan mablag'larning oddiy tadbirkorlik faoliyati uchun zarur bo'lgan qismi tushuniladi. Boshqacha qilib aytganda, bu sizning biznesingizni normal boshqarish uchun kerak bo'lgan puldir. Oddiy aylanma mablag'larga kundalik tadbirkorlik faoliyati uchun zarur bo'lgan xarajatlar, masalan, sotib olish, ishlab chiqarish xarajatlari, xodimlarning ish haqi, ofis ijarasi, suv va isitish xarajatlari va reklama xarajatlari kiradi.

Bu xarajatlar sizning biznesingizni davom ettirganingizda amalga oshiriladigan xarajatlardir va biznes operatsiyalari uchun muhim mablag'lardir.

Aylanma mablag'larning ko'payishi

Aylanma mablag'larning ortishi biznesning kengayishi va rivojlanishi uchun zarur bo'lgan aylanma mablag'larni anglatadi. Masalan, u sotish va biznesni kengaytirishga javob berish uchun debitorlik va kreditorlik qarzlari uchun zarur inventar fondlari va aylanma mablag'larni o'z ichiga oladi. Ishlab chiqarish sanoatida xom ashyo sotib olish, mahsulot ishlab chiqarish va inventarni boshqarish uchun zarur bo'lgan mablag'lar, chakana savdo sohasida esa mahsulot sotib olish va sotish uchun zarur bo'lgan mablag'lar ko'payadi. Bundan tashqari, yangi biznes ochish yoki chet elda kengaytirishda qo'shimcha aylanma mablag' talab qilinishi mumkin. Aylanma mablag'lar-ning etishmasligi pul oqimining yomonlashishiga va eng yomon senariyda bankrotlikka olib kelishi mumkin. Xususan, daromadli bankrotlik deganda kompaniya foyda ko'rayotgan, lekin pul oqimi yomon bo'lgan va qayta-qayta olingan qarzlarni tufayli to'lovlarni amalga oshira olmaydigan vaziyat tushuniladi. Tegishli miqdorda qo'shimcha aylanma mablag'larni ta'minlash biznesning sog'lom rivojlanishi uchun muhim masaladir.

Aylanma mablag'larning kamayishi.

Qisqartirilgan aylanma mablag'lar biznes sust bo'lgan va sotuvlar kamaygan paytda boshqaruvni qo'llab-quvvatlash uchun zarur bo'lgan mablag'larni anglatadi. Ko'priklar ham ataladi. Ko'priklar ham o'tmishdagi yaxshi biznes davrlarida tayyorlangan xarid tushumlaridan foydalanish orqali boshqaruvni qo'llab-quvvatlash uchun mablag' sifatida ishlatiladi. Biznes tanazzulga yuz tutganida, operatsiyalarni davom ettirish uchun ko'priklar hamdan foydalanish kerak bo'lishi mumkin, ammo ko'priklar ham mablag'lari tuga-shidan oldin biznesni erta tiklashga intilish kerak. Xususan, sotish hajmini tiklash va xarajatlarni kamaytirish kabi choratadbirlar

ni amalga oshirish orqali aylanma mablag'larni ko'paytirish muhim ahamiyatga ega.

Mavsumiy aylanma mablag'lar.

Mavsumiy aylanma mablag'lar deganda kompaniya tomonidan ma'lum bir davr yoki mavsumda talab qilinadigan aylanma mablag'-lar tushuniladi. Ushbu davrda sizga odatdagidan ko'proq aylanma mablag' kerak bo'ladi, shuning uchun oldindan etarli mablag'ga ega bo'lish muhimdir.

Agar mavsumiy aylanma mablag'lar etarli bo'lmasa, kompaniya mahsulot sotib olish yoki xodimlarga nafaqa to'lash kabi xarajatlar-ni qoplay olmaydi, bu esa biznes faoliyatiga to'sqinlik qilishi mumkin. Kerakli mablag'lar miqdorini oldindan hisoblash va tegishli moliyalashtirishga tayyorgarlik ko'rish muhimdir. Xususan, siz turli yo'llar bilan mablag' to'plashingiz mumkin, jumladan, banklardan kreditlar, kredit karta limitlarini kengaytirish, oldindan to'lovlar va debitorlik qarzlarni tezlashtirib yig'ish lozim. Biznes yuritish uchun mablag' talab qilinadi. Kompaniya tomonidan talab qilinadigan aylanma mablag'lar miqdori debitorlik va inventar kabi tovar-moddiy zaxiralardan kreditorlik qarzlari va savdodagi kreditorlik qarzlarni ayirish yo'li bilan hisoblanadi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda aylanma mablag'larni jalb qilishning bank kreditlari va biznes kreditlari kabi bir necha usullari mavjud va ularning har biri o'zining afzalliklari va kamchiliklariga ega. Aylanma mablag'larni sotib olishdan oldin, avvalo, debitorlik qarzingizni, inventarizatsiyani va hokazolarni to'g'ri tushunib oling va kerakli mablag'lar miqdorini hisoblang. Aylanma mablag'lar taqchilligiga yo'l qo'ymaslik uchun siz kundalik moliyaviy boshqaruv haqida qayg'urishingiz va tezkor choralar ko'rishingiz kerak. Shuni unutmaslik kerakki, aylanma mablag'larni boshqarish biznesni boshqarishda muhim mahoratdir va menejmentga to'g'ri bilim va xabar dorlik bilan yondashing.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. IQTISODIY TSIKLLARNING TEBRANISHLARINI KAMAYTIRISH VA QISQA MUDDATDA BARQAROR IQTISODIY TIZIMNI TA'MINLASH TAHLILI. **Usmanova .S. S. Elmurodov. Q** Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari. (to'plam) Farg'ona (2024 yil 29 iyun)

2. U.S. Soqiboyevna. Journal Korxonalar faoliyatining samaradorlik nisbiy ko'rsatkichlari moliyaviy natijalar va rentabellik ko'rsatkichlarini asoslash. of Education, Ethics and Value 3 (4), 232-235;

3. D.Kulanova, S.Usmanova. Banklarda moliyaviy inqirozning “yuqumlilik” xavfini boshqarish. Центральноазиатский журнал образования и инноваций 3 (5 Part 3), 36-39;

4. S Usmanova, DA Kulanova. Assessment of the relationship between uzbekistan's regional economic development and city system. Miasto Przyszłości 47, 854-859;

5. (Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 09.01.2019-y., 06/19/5614/2437-son, 11.12.2019-y., 06/19/5892/4134-son);

6. <https://t.me/fiskaltahlil>. Energetika